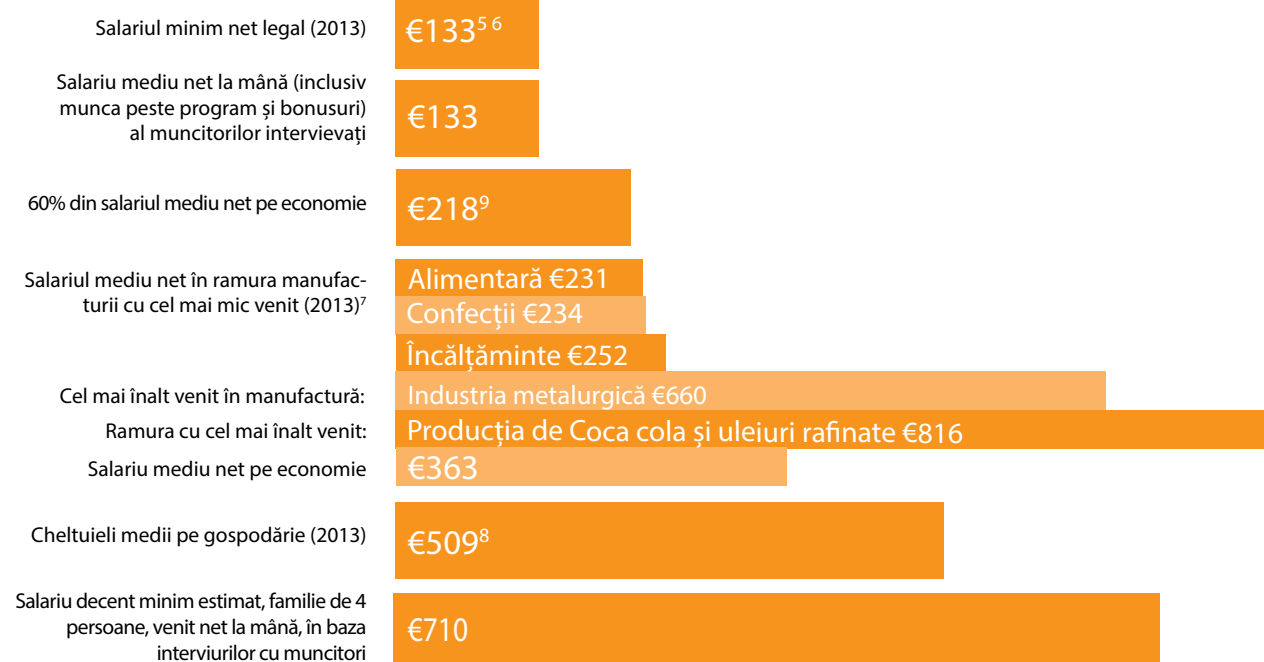

SALARII COMPARATE

Minimul de subzistență lunar, familie de 4 persoane (2012)

Nu există minim de subzistență oficial

REVENDICĂRI CĂTRE CUMPĂRĂTORI:

- **Ca prim pas imediat**, cumpărătorii globali trebuie să se asigure că muncitorii în România primesc un salariu net (excluzând munca peste program și bonusuri) de **minimum 218 Euro** (60% din salariul mediu pe economie). **Ca pas următor**, salariul net va fi crescut până **la nivelul salariului decent estimat**.
- Cumpărătorii **vor analiza și adapta structura** lor de prețuri pentru a fi siguri că prețul pe care îl plătesc producătorului permite aceste creșteri salariale.
- Să înceteze imediat orice practici de furt salarial precum neplata în întregime a muncii peste program, furtul zilelor libere și a muncii suplimentare pentru a atinge salariul minim.
- Să înlocuiască sistemul de plată per bucată cu plata pe oră, conform legislației.

INDUSTRIA CONFECȚIILOR ÎN ROMÂNIA - MAGAZINUL DE HAINE IEFTIN AL EUROPEI

Industria confecțiilor în România este cea mai importantă în Europa centrală și de est și are un rol important și în economia României. Industria a atins punctul culminant în 2004, când angaja 450,000 de muncitori. 34% din exporturi reveneau în acel punct industriei confecțiilor.¹⁴ RomTextiles, asociația română a muncitorilor din industria textilă și de confecții reclamează 527 de firme de confecții în timp ce restul activităților textile (precum producerea încălțămintei, pieilor, textilelor de casă, împletituri, pânze și accesorii de modă) sunt produse de 633 firme. Activitățile textile din urmă constituie în jur de o treime din întreaga producție de îmbrăcăminte.¹⁵

Cusutul este activitatea de bază în sectorul textil din România - iar cusutul în sistemul "Lohn" (Outward Processing Trade; OPT) pentru clienți străini din Germania sau Italia este cu precădere sistemul dominant. Principalii cumpărători străini sunt Dolce & Gabbana, Armani, Eugen Klein, H&M,¹⁶ Zara, C&A, și Gerry Weber.¹⁷ Așa cum sistemul OPT "Lohn" este o schemă comercială a UE și care vizează UE, ea este automat și destinația exporturilor de confecții și textile. În 2011, ponderea producției "Lohn" în textile era de 57% iar în îmbrăcăminte 79%.¹⁸

Industria confecțiilor și alimentară sunt cele mai prost plătite sectoare industriale în România deși au o rată relativ înaltă de ocupare a forței de muncă¹⁹. O firmă planifică să angajeze 400 de muncitori însă nu au existat destui candidați din cauza reputației proaste a industriei pentru salariile sale mici. Acesta e principalul motiv pentru forța de muncă insuficientă, raportată în mod repetat în ultimii 10 ani. Strategia angajatorilor și a agențiilor de ocupare a forței de muncă pentru această situație a fost să angajeze muncitori migranți din Asia.

Paginile web ale companiilor cercetate enumeră următoarele branduri drept cumpărători:

Dolce & Gabbana, Eugen Klein, ROFA (workwear), Gerry Weber, Hucke, Basler, H&M, Delmod, Arcadia, Benetton, Inditex (branduri Zara, Bershka, Massimo Dutti, Stradivarius)

"Abia de primesc salariul minim, într-o lună nu am făcut nici minimumul (177 Euro) lucrând chiar și sâmbetele. Am doi copii pe care-i întrețin și e imposibil să-i susțin din acești bani".

ÎNCĂLCĂRI ALE DREPTURILOR DE MUNCĂ

- Salarii mult sub limita unui venit decent
- Cercetarea arată că în lipsa muncii peste program, salariul minim nu poate fi atins deseori. Fără a munci peste program, câștigul lunar este cu 25% sub salariul minim legal¹⁰.
- **Practici ilegale de muncă suplimentară:** munca peste program este organizată neoficial și nu figurează în chitanța salarială oficială, care enumeră doar orele standard de muncă. Munca suplimentară nu este plătită la rata prescrisă de lege; ci în același mod ca munca făcută în orele standard de lucru (per bucată) și cu un cupon de 2.1 euro sâmbăta. ("Mai mult de 6.2 Euro pe zi de muncă nu pot face. Nu-mi ajunge timp.") În plus, refuzul muncii peste program poate crea tensiuni cu managementul și supervizorii.
- **Furtul concediului anual** e o practică răspândită de a majora venitul până la nivelul salariului minim.¹¹
- **Lipsa de sindicate** puternice care ar încuraja muncitorii să acționeze. Chiar și când există sindicate, revendicările le sunt timide și excesiv de modeste, de exemplu cerând majorarea salariului minim cu doar 10 Euro.
- **Folosirea incorectă a contractelor cu perioadă determinată de 6-12 luni.**
- Condiții nesănătoase de muncă, inclusiv intoxicarea cu insecticide după curățirea fabricii¹², lipsa ventilației și supra-aglomerarea¹³

REZULTATELE CERCETĂRII DE TEREN²⁰

Salariul net inclusiv munca suplimentară variază între 560 și 975 RON (124 – 216 EUR).

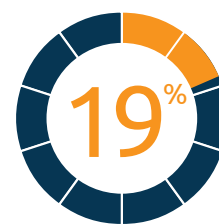
Mulți muncitori primesc exact salariul minim de 133 Euro inclusiv munca suplimentară. Fără muncă suplimentară, mulți muncitori ar câștiga doar 111-133 Euro net.

Bonusurile primite sunt 20 de cupoane de prânz lunar. Alte potențiale beneficii includ un bonus de 9.35 RON (2 Euro) la sfârșitul săptămânii de lucru; un bonus de 9.5 RON (2.1 Euro) la sfârșitul muncii sâmbăta; și bonusuri de 50 RON (11 Euro) de două ori pe an, de Crăciun și de Paște. Un număr important de muncitori au nevoie de un abonament regional de transport în sumă de 100-130 RON (22-29 Euro) sau 16-20% din venitul lor net, astfel încât mulți muncitori se deplasează din zone rurale.

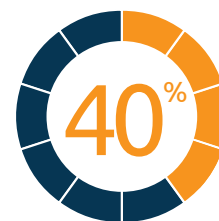
FURT DE BANI ȘI DE TIMP

În fabrica cercetată, munca suplimentară se organizează de două ori pe săptămână de luni până vineri, și de două ori pe lună sâmbăta. Muncitorii sunt plătiți per bucată și primesc aceeași remunerare ca pe durata programului de muncă standard cu excepția unui bonus de 9.5 RON (2.1 Euro) pe zi plătit sâmbăta. Muncitorii intervievați lucrau, în medie, câte 54 de ore pe săptămână. Deși munca peste program poate fi refuzată, ea este necesară pentru a atinge salariul minim, iar muncitorii o văd ca o ocazie de a-și crește venitul.

Cu toate astea, cercetarea arată că în multe cazuri, nici măcar munca peste program nu garantează un salariu minim. În 2012, unii muncitori de la fabrica cercetată, lucrând peste program de două ori pe săptămână și sâmbăta au atins salariul minim doar 2 luni din 12. În practică, în unele cazuri în care muncitorii nu ating salariul minim muncind peste program, zile de concediu false sunt înscrise în bonul lunar de salariu pentru a crește venitul până la norma legală. În rezultat, muncitorii nu pot lua zile de concediu când își doresc sau au nevoie. Muncitorii afirmă că familiile lor au nevoie de minimum 333 Euro pentru a-și acoperi cheltuielile pentru mâncare.

Salariul mediu net al unui muncitor în confecții acoperă 19% dintr-un salariu minim decent.

Salariul mediu net al muncitorilor în confecții și salariul minim legal acoperă 40% din cheltuielile alimentare ale unei familii de 4 persoane.

ÎNTREBUINȚAREA GREȘITĂ A CONTRACTELOR DE SCURTĂ DURATĂ

Potrivit legii, un contract pe termen fix nu poate depăși 36 de luni și e permis numai în situații excepționale precum munca sezonieră.²¹ Contractele de scurtă durată sunt comune în industria confecțiilor. Contracte fixe și pe termen scurt pentru 6-12 luni sau în jur de un an sunt răspândite. Doar trei din cei 11 muncitori intervievați într-o fabrică aveau contracte pe durată nedeterminată. Contractele pot fi extinse în baza evaluării de către managementul fabricii. În unele cazuri, contractele scurte pavează calea către evaziune fiscală și muncă la negru: muncitorii continuă să lucreze la fabrică neoficial după expirarea contractului scurt, care nu este oficial extins.

SCHIMBĂRI LEGALE AMENINȚĂ DREPTURILE MUNCITORILOR

În 2011, Codul Muncii a fost schimbat substanțial și o nouă lege a Dialogului Social a fost adoptată. Negocierile colective la nivel național, în care erau decise în trecut salariul minim și condițiile pentru întreaga economie au fost abolite. Această descentralizare în negocierile colective a creat multiple incertitudini și negocierile colective au ajuns în blocaj.²² Noile reguli pentru negocieri la nivel de industrie și companie au slăbit poziția sindicatelor.²³

Modificări cu impact negativ asupra muncitorilor includ:

- Legislația nu interzice sancțiuni pentru alăturarea unui sindicat; în același timp, modificarea sau terminarea contractului de muncă în baza statutului de membru de sindicat e interzisă, însă legea nu interzice alte potențiale sancțiuni aplicate de angajator.
- Decizia Curții Constituționale de a declara neconstituțională legea care asigură oficialilor de sindicat dreptul la program de muncă redus pentru activități sindicale fără reducerea salariului. (No. 1276/2010)
- Pentru a atinge pragul de reprezentare la nivel național, cel puțin 5% din forța de muncă și structurile teritoriale din peste jumătate din municipalitățile naționale sunt necesare
- Pentru a fi recunoscuți ca agent de negociere, minimum 50% +1 din muncitorii unei fabrici trebuie să devină membri
- Greva legală poate fi inițiată doar în apărarea intereselor economice ale muncitorilor și arbitrarea obligatorie poate fi impusă dacă greva durează peste 20 de zile. Dacă judecata decide că greva e ilegală, sindicatele vor plăti despăgubiri și liderii sindicali pot fi concediați.²⁴

Un acord de negociere colectiv de succes în industria textilă și de confecții a fost semnat în 2007.²⁵ Acesta stabilea salariul minim pe industrie (104 Euro/lună sau 19% peste salariul minim legal în 2007), plata muncii peste program, și condiții de muncă. Acordul de negociere colectivă a fost semnat pe o durată de 3 ani, expirând în 2010.

În octombrie 2013, Confederația Națională a Sindicatelor, Cartelul Alfa, a înaintat revendicări de creștere a salariului minim de la 177 Euro la 266 Euro brut până în 2016. În alte revendicări, Confederația a cerut 222 Euro brut până în 2014.²⁶ Uniunea s-a plâns că actualul salariu minim nu ajunge pentru acoperirea cheltuielilor elementare.

Indicatori de sărăcie în România includ:

- dependența masivă de rude și prieteni pentru produse agricole,
- incapacitatea de a plăti sistematic serviciile comunale,
- traiul la gazdă din cauza incapacității de a lua/restitui creditele ipotecare,
- datorii față de rude și prieteni,
- controale medicale sporadice sau inexistente (în special la dentist),
- igiena proastă,
- incapacitatea de a plăti pentru uniforme școlare și rechizite în fiecare an,
- lipsa activităților de recreere/culturale
- incapacitatea de a călători în afara orașului

Activitățile în agricultură, inclusiv vinderea produselor agricole sunt răspândite în rândul mamelor singure care lucrează în fabrici, care numără în jur de 1/3 din muncitori.

RELATAREA ALEXANDREI - MUNCITOARE ÎNTR-O FABRICĂ DIN ROMÂNIA

“Am început munca la fabrică după ce altă fabrică unde lucram a falimentat. Știam că firma urma să se mute la o nouă locație și că planifica să cumpere echipament nou, așa că mă gândeam că vor și plăti mai bine. Dar situația e la fel ca peste tot. Luna asta, am noroc că am făcut minimul, dar multe femei nu-l fac. Dacă muncești 8 ore de la 7.00 la 16.00 poți face cam 700 (155 Euro), maximum 800 (177 Euro)”.

Cu salariul ei lunar net, Alexandra luptă în fiecare zi să-și acopere cheltuielile elementare. “Am un copil, dar soțul e pensionar și numai eu aduc venit în familie. Copilul are 19 ani și e șomer iar acum i s-a născut un fiu pe care tot eu trebuie să-l întrețin. Familia lui stă la noi. Doar pentru pampersi am de cheltuit 200 RON (44 Euro) pe lună. E foarte greu”.

De luni până vineri și uneori sâmbăta, Alexandra se trezește la 5.30 ca să ia microbuzul spre fabrică. În fiecare seară, se întoarce înapoi. “Uneori stau de la 6.00 până la 18.00 ca să câștig mai mult. Dacă stau doar 9 ore pe zi, nu-mi pot hrăni familia. Dar sâmbăta trebuie să stau acasă cu copilul în timp ce părinții lui lucrează temporar într-o cafenea. Îi zic șefului: dacă nu lucrez sâmbăta, nu fac minimul și el îmi zice: ‘Atunci vino și sâmbăta’”.

Economisirea de bani pentru un nou apartament pentru familia fiului ei este imposibilă când chiar și mesele zilice sunt o problemă. “Cum trăim? Cu cartofi, legume, uneori cu cârnați. Dar și ei se fac din ce în ce mai scumpi. Avem noroc de rude la țară cu ferma lângă Galați și ne mai ajută ei cu mâncare - niște brânză și lapte uneori. Leșitul în oraș e exclus - cine-și permite o cafea sau un ceai din salariul nostru?”

Alexandra nu e optimistă. “Astea sunt salariile în industrie în România. Muncesc în domeniu de 25 de ani, în unele locuri nu dau nici bonuri de prânz ca aici. Sigur, am nevoie de mai mulți bani. Când brandurile mari vin să ne viziteze, stau de vorbă cu șeful și se uită la echipamentul nou, dar nu întreabă niciodată cât câștigăm”.

“Mă gândesc la mamele singure din fabrica noastră, mi-e milă de ele. Dar chiar și așa, nu îmi ajung bani pentru medicamente sau bani de buzunar pentru copii. Avem de plătit și rata casei, 300 de euro pe lună. Mereu găsim bani pe la rude sau vecini ca să ne acoperim cheltuielile”.

“Luna trecută am lucrat peste program și două sâmbete și nu am făcut minimul, așa că mi-au furat 5 zile de concediu ca să-mi ridice salariul la 800 RON (177 euro). Altă lună, supervizoarea mi-a furat o parte din muncă și a adăugat-o muncitoareii sale preferate. Abia când am întrebat-o direct, mi-a zis că e o greșală. Și dacă nu verificam? Mulți muncitori sunt în situația mea”.

Întrebată cum își întreține familia din acest salariu, M. a izbucnit în plâns. "Nu se poate, e imposibil. Muncim în flux continuu și mă întorc acasă cu nimic la sfârșit de lună. Doar abonamentul de autobuz și cel de telefon și internet îmi iau jumătate din salariu. În fiecare lună trebuie să iau avans din salariul următor ca să le achit la timp. Dar bani de buzunar, sau o vizită la dentist? Nu îmi pot imagina".

"Știți ce mă doare cel mai tare, că femeilor din fabrică le e prea frică să se unească și să confrunte managementul la subiectul salariului. Dacă mergem împreună, poate schimbăm ceva, dar muncitorii sunt speriați să-și piardă slujba în economia asta. Dar până la urmă suntem cu toții în aceeași situație".

- 1 Institutul Național de Statistică: România în Figuri 2013, p.9
- 2 http://de.wikipedia.org/wiki/Wirtschaft_Rumänien#cite_note-Yearbook-7 - accesat ultima dată 26 feb 2014
- 3 ibid
- 4 SC Comvinpex SRL, notă conjuncturală asupra sectorului textil în România, anul 2011, p. 8: www.ice.gov.it/paesi/europa/romania/upload/083/Romania%20-%20Nota%20macchine%20tessili%20%202011.pdf
- 5 Rata Euro în acest raport conform rateii www.oanda.com, 1.2.2014
- 6 800 RON brut.
- 7 Institutul Național de Statistică, România, Câștigul salarial mediu în luna iulie 2013 - 4 septembrie 2013, disponibil la www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/castiguri/a13/cs07r13.pdf
- 8 Institutul Național de Statistică, Veniturile și cheltuielile gospodăriilor populației în trimestrul II 2013, No. 243 din 7 octombrie 2013, disponibil la: http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/abf/ABF_II_r13.pdf. Cheltuielile se bazează pe o dietă de 2.425 calorii/persoană/zi pentru mâncare și băuturi non-alcoolice. Pentru o persoană suma necesară e 803 RON.
- 9 <http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/castiguri/a13/cs07r13.pdf>
- 10 Interviu cu o muncitoare a arătat că remunerarea se face per bucată per fază și diferă în funcție de fază (cusut, călcat, etc). Un muncitor care face 60 de piese în 2 faze pe zi: faza 1) 0.8500 RON/piesă X 20 piese = 17 RON; faza 2) 0.280 RON/piesă X 40 = 11.2 RON; total per zi: 28.2 RON; total pe lună fara bonus (20 zile, ore standard): 564 RON; bonus la sfârșit de săptămână: 9.3 RON; total pe lună 601.2 RON brutto, sau - 200 RON față de salariul minim legal.
- 11 Salariul anual plătit e inclus în chitanța de salariu ca să ridice suma la nivelul salariului minim legal când zile de concediu nu au fost luate în realitate.
- 12 Romania Libera, 70 de angajate ale unei fabrici de confecții din Calafat, la spital cu intoxicații, 3 May 2013, disponibil la: www.romanioliberal.ro/actualitate/locale/update-70-de-angajate-ale-unei-fabrici-de-confecții-din-calafat-la-spital-cu-intoxicații-300953.html
- 13 Romania TV, Amendă maximă pentru o firmă de confecții care își tine angajații în condiții inumane, 6 August 2013, disponibil la: www.romaniatv.net/amenda-maxima-pentru-o-firma-de-confecții-care-isi-tine-angajatii-in-condiții-inumane_92511.html
- 14 Fair Wear Foundation, Country study – Romania, October 2010, p. 3
- 15 SC Comvinpex SRL, notă conjuncturală asupra sectorului textil în România, anul 2011, p. 9 www.ice.gov.it/paesi/europa/romania/upload/083/Romania%20-%20Nota%20macchine%20tessili%20%202011.pdf
- 16 <http://about.hm.com/AboutSection/en/About/Sustainability/Commitments/Responsible-Partners/Supply-Chain/SupplierList.html>
- 17 Cristina Rosca, Ziarul Financiar, Harta celor mai mari producători de îmbrăcăminte și încălțăminte, 16 August 2012, disponibil la : www.zf.ro/companii/harta-ceilor-mai-mari-producatori-de-textile-si-incaltaminte-9950483/
- 18 SC Comvinpex SRL, notă conjuncturală asupra sectorului textil în România, anul 2011, p. 12 www.ice.gov.it/paesi/europa/romania/upload/083/Romania%20-%20Nota%20macchine%20tessili%20%202011.pdf
- 19 Capital.ro, Aproximativ 11.700 de locuri de muncă vacante, la nivel național, 4 October 2013, disponibil la: www.capital.ro/detalii-articole/stiri/aproximativ-11700-de-locuri-de-munca-vacante-la-nivel-national-187278.html
- 20 În octombrie-noiembrie 2013, un număr de 22 de interviuri calitative au fost făcute cu muncitoare în 2 fabrici. Toate muncitoarele sunt femei și într-o fabrică toate erau cusătorese. Acestea au preferat să rămână anonime.
- 21 Codul Muncii al României, Legea no. 53/2003, Articolul 83
- 22 International Trade Union Confederation, 2012 Annual Survey of Violations of Trade Union Rights - Romania, 6 June 2012, available at: www.refworld.org/docid/4fd8892a2d.html
- 23 L. Fulton (2013) Worker representation in Europe. Labour Research Department and ETUI. Produced with the assistance of the SEEurope Network, publicatia disponibila la www.worker-participation.eu/National-Industrial-Relations.
- 24 International Trade Union Confederation, 2012 Annual Survey of Violations of Trade Union Rights - Romania, 6 June 2012, disponibila la: www.refworld.org/docid/4fd8892a2d.html
- 25 Monitorul Oficial al Romaniei, part V no. 16 of 14.09.2007, Contract colectiv de muncă la nivelul ramurii industriei textile și a produselor textile pe anii 2007-2010 nr. 408/2007, disponibil la: http://industriatextila.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=25
- 26 InCont, Sindicaliștii anunță declansarea protestelor pe termen nelimitat, cerând majorarea salariului minim la 1000 de lei și protecție socială pentru disponibilizați, 30 septembrie 2013, disponibil la www.incont.ro/social/sindicalistii-anunta-declansarea-protestelor-pe-termen-nelimitat-cerand-majorarea-salariului-minim-la.html

AUTORI

Corina Ajder: cercetător independent

Dr. Bettina Musiolek: Eastwind-Institute, Entwicklungspolitisches Netzwerk Sachsen ENS, Clean Clothes Campaign/Campania pentru Haine Curate

Christa Luginbühl: Berne Declaration, Clean Clothes Campaign/Campania pentru Haine Curate